

НАША НІВА

Год X.

17 Ліпня 1915 г.

№ 28

Камітэт Беларускаго Таварыства помачы пацярпеўшым ад вайны.

Адрэс: Вільня Георгіеўскі праспэкт № 11.
Тэл. 11—92.

Камітэт атчынены ад 1 да 3 гадзіны кожны дзень апрача нядзель і свят.

Год вайны.

Чы мог падумаць гімназіст Прынцып, каторы ў чэрвені месяца 1914 году забіў у Сараеві (у Босніі) Аўстрыяцкага насьледніка й жонку яго, што ад гэтых стрэлоў узварухнецца ўся Эўропа, што праліецца праўдзівае морэ крыві чалавечай?—Бадай, што не: бо каб сумленьне сказала яму аб гэтым, каб у душы з'явілася думка аб небывалых страшенствах вайны, дык падняты да стрэлу рэвольвер выпаў-бы сам із рук яго...

Было гэта ў чэрвені,—а 10 ліпня Аўстрыя ўжо аб'явіла вайну Сэрбіі, лічучы, што ўбійства наладжана сэрбскім урадам. Мінуў тыдзень—і 17 ліпня ў Расеі была аб'яўлена мобілізацыя: Расея рыхтавалася барацьба Сэрбію. А праз два дні—19 ліпня—немецкі пасол у Петраградзе аддаў расейскаму міністру заграўчых спраў «ноту» свайго ураду аб вайне між Немеччынай і Расеяй, і ў той жа час нямецкае войска пасунулася на расейскую граніцу.

Вайна пачалася. Да яе далучылася чужэ не ўся Эўропа.

Страшэнная ціш залягла па ўсей нашай старане. Апусьцелі вёскі, с каторых кармільцоў нашых паклікалі ад сахі пад аружжэ. У гэтай цішы далеталі толькі весткі аб крывавых бітвах—то сумныя, то радосныя. На захад плыла аграмадная рэка здаровых, сільных аружных людзей, дзе стоўпіліся ўсе нацыі, ўсе веры Расейскай дзяржавы, — а да нас прывозілі раненых, прывозілі грамады бяздольных высяленцоў, у каторых вайна забрала ўсё, што яны мелі.

Зьмяняецца ваеннае шчасьце. Быў час, што расейскае войска, прайшоўшы скрозь праз усходніе Прусы, падыходзіло ўжо пад сьценны нямецкай крэпасьці Кенігсбэрг. Другая армія захапіла Галіцыю, гарады Львоў і Перэмышль, ды апынуліся ажно ў Карпачкіх гарах. Пасьля ўсё зьмянілася: немцы пайшлі ўпярод — у Польшчу, Літву, Латышскую зямлю. Хваля ваенная с Прусоў дакацілася ажно блізка да нас.

Такі быў гэты першы год вайны, катораму канец будзе ў гэту нядзелю.

Як адбілася вайна на жыцьці нашага народу? Аб гэтым і гаварыць цяжка. І замест таго, каб пералічваць усе нашы беды, ўсіх

галодных і бяздольных, мы клічэм нашэ грамадзянства да змаганьня з гэтымі бедамі. Нас—многа: 9 мільёноў душ. Вайна закрала толькі с паўночы невялікі пакуль-што шматок зямлі Беларускай. Вось, той вялікі абшар, што йшчэ вольны ад вайны, і павінен згуртаваць свае сілы дзеля помачы ўсім грамадзянам нашае бацькоўшчыны. А поруч з гэтым мы павінны рупіцца аб тым, каб ператрымаць ліхіе дні, каб і пасьля вайны імя нашае ня счэзла, каб у роднай старане быў жывы беларускі народ, каторы раней ці пазней здолее адбудаваць руіны, і на іх тварыць новае жыцьцё.

Вайна вечно трымае ня будзе. І ўжо цяпер, калі мы добра пазналі яе, мы тым болей павінны думаць ня толькі аб сягонняшнім дню, але і аб заўтра — аб тым, што будзе на другі дзень пасьля замірэньня. А дзеля гэтага трэба, ня глядзячы на новыя нешчасьця і ўдары, каторыя мо' суціць будучына, быць цьвёрдымі і не загубіць спакою духа.

Гэта—адзін выразны наказ, каторы можна даць у цяперашні цяжкі час.

а—н—а

ВАЙНА.

На Усходнім фронце. (Весткі ад Штабу Вярхоўнаго Глаўнакамандуючаго).

14 ліпня. „Паміж Дзвінай і Нёманам асаблівых пераменаў няма. Бітвы конніцы і пярэдніх атрадоў не спыняюцца. На поўдня-захад ад Коўны непрыяцель бітвай у ночы на 13 ліпня быў атціснуты за рэку Ясю. На Нарэўскім фронце барацьба 12 і 13 ліпня адбывалася с павялічваючайся заўзятасьцяй на вучастку ад вёскі Добраленка да району крэпасьці Новагеоргіеўска (Модліна). Пашырэнне непрыяцеля на левым беразі стрымліваецца нашымі энэргічнымі проці-атакамі. Шмат вёсак і гаёў пераходзіць з рук у рукі. Вельмі натужны характар прыняла бітва ў лесе на ўсход ад Рожаў. Вечэрам 13 ліпня непрыяцель увёў тут у барацьбу вялікія рэзервы (запасное войска. Рэд.) вышэй Серачка. На абодвух берагах Нарэва мы вялі карысныя атакі, прымушшы некаторыя часткі непрыяцеля к безпарадачнаму

атступленьню. У раёні вёскі Цэпелін мы ўзялі 700 палонных немцоў і некалькі кулемётоў. Прці-атака непрыяцеля ад вёскі Константынов адбіта пры ўспамозі броніраваных аўтоабмільёў. На левым беразі Віслы раніцай 13 ліпня карыснай атакай на штыхі мы аткінулі непрыяцеля, меціўшагося прыбліжыцца к фронту Надаржын—Пясэчно. Паміж Віслай і Вепжам—зацішшэ, а на ўсход ад гэтай рэкі да Буга барацьба не спыняецца. У раёні Раколупы—Майдан Остроўкі вечэрам 13 ліпня немцы вялі атаку вялікімі сіламі і захапілі частку нашых акопоў, але затым нашай проці-атакай яны былі паціснуты назад. Асаблівай заўзятасьцяй падаўнейшаму адзначаюцца атакі немцоў с поўначы ад Грубешова, каторыя, аднак, мы не перэстаём адбіваць. У раёні вёскі Аннополь наша войска зрабіла быструю проці-атаку. На Бугу заўзятые бітвы ў раёні Сокаль — Потужыца, дзе частка непрыяцельскіх сіл перайшла на правы бераг рэкі. Паміж Днестрам і Прутам адбываюцца безкарныя аддзельныя атакі непрыяцеля.

На Чорным моры нашы мінамоскі абстрэлівалі будоўлі прыстанёў (портоў) у Самсуні, Уніе і Рызе і знішчылі каля берагоў роўш за 150 парусных караблёў.

15 ліпня. „На захад і паўдня ад Мітавы 13 ліпня адбываюцца карысныя для нас стычкі пярэдніх атрадоў. Наступаючы ад Поневежа непрыяцель 13 ліпня быў стрыманы нашым ар'ергардам каля мястэчка Субоч, прычым агонь нашай цяжкай артылерыі нанёс праціўніку вялікія страты. На Нарэўскім фронце сільная гарматная стрэляніна. Каля Новаграда непрыяцель не перэстае прабавець пераправіцца. Каля ўплыву рэкі Шквы 14 ліпня яму удалося захапіць частку нашых акопоў на левым беразі рэкі, але ударам на штыхі непрыяцель быў аткінуты за рэку. На левым беразі Нарэва ад Добраленкі да рэкі Прут ідзе заўзятая бітва без перамены лініі фронту. На правым беразі Нарэва непрыяцель перайшоў у наступленне проці нашых атрадоў, вёўшы проці-атаку к поўначы ад Серачка. Каля вёскі Буды-Обрамскіе мы адбілі шэсьць атак. На левым беразі Віслы, так сама паміж гэтай рэкай і Вепжам, уночы на 14 ліпня не спыняецца вельмі заўзятая бітва ў раёні Раколупы — Майдан - Остроўкі. Адбіўшы тры заўзятые атакі непрыяцеля на высотах паўночнай ад Майдана-Остроўскаго, наша войска пеаайшло ў наступленне і, заўладаўшы названай вёскай, захапіла да поўтары тысяч палонных. У Грубешоўскім напрамку непрыяцель не перэстае вясці заўзятые атакі. Паўночнай ад вёскі Сыдепанковіца мы адбілі з вялікімі для непрыяцеля стратамі тры яго вельмі заадлыя пробы прарваць наш фронт. На поўдзень ад Сокаля мы карысна вялі наступленне проці пераправіўшыхся каля Потужыцы непрыяцельскіх сіл. Раніцай 14 ліпня наша войска ўварвалася на вышыні непры-

яцельскай пазыцыі і захапіла шмат палонных. Непрыяцель прыбавіў новыя сілы для проці-атакі, гарачая бітва не спыняецца. На верхнім Бугу і верхнім цячэньні Залатой Ліпы адбываецца сільная гарматная стрэляніна і пробы невялікіх атрадоў праціўніка прасунуцца. (Пта).

На іншых фронтах ваенных змаганьнёў нічога важнага.

На вайне і каля вайны.

Ахвяры цяперашняй вайны. Адна нямецкая ваенная газэта падае такія страты у людзях ваюючых дзяржаваў, апрача Турэччыны, паводлуг рахунку Жэнеўскаго Чырвонаго Крыжу. Страты злічаны да пачатку лютага. Вось яны: раненых 4,104,000, калек 155,000, забітых 2338000, палонных 1835500 —разам 9,420,500. Трудна сказаць, на сколькі лічбы гэтыя акуратны, бо састаўлены яны толькі па тых спісках, што прысылаюць ваюючыя дзяржавы ў Цэнтральны Чырвоны Крыж у Жэневі. У кожным разі, даюць яны пагляд на тую вялічынну страт, якія сьветавая вайна ў працягу першаго паўгоду прычыніла сабою. Праліта ўжо цэлае морэ крыві чалавечай, а канца не відаць і не відаць.

Аўстро-Нямецкія сілы. Як піша петраградзкі «День», усяго на расейскім фронце, ад Балційскаго мора да Буковіны аўстро-немцы зграмадзілі проці Расеі больш за 45 корпусоў, т. ё. 7 корпусоў у Прыбалційскім краю, 14—паміж Бугам і Віслай, 6—7 корпусоў ў раёні Ожыца, каля 5 корпусоў на Занёманскім фронце, ад Буга да Днестра 8 корпусоў і г. д.

„Літоўскае Каралеўства“. «Ранн. Утро» паведамляе, што ўцекачы з акаліц Літвы і Жмуйдзі, занятых немцамі, разказваюць, што немцы шыроў сярод літвонаў кніжку, пісаную на літоўску, у каторай выказваецца, што немцы маюцца злучыць абедзьве часткі Літвы—Вялікай (расейскай) і Малой (прускай), і ўтварыць з іх самадзельнае каралеўства, да катораго мае быць такжэ далучены дэлы Прыбалційскі край, дзе жывуць латышы. Новым каралеўствам — так пішыцца паміж іншым у кніжцы — будзе ўпраўляць кароль пры помачы латышка-літоўскаго сайму, выбаранага паводлуг трох-становай прускай сьстэмы. Каралём гэтага яшчэ ня ўтворэнаго каралеўства прызначэны малодшы сын Вільгельма кн. Яўхім.

Нямецкія мэты. «День» піша, што ў Вільню праз Берлін прыехаў лодзьніскі фабрыкант, каторы расказвае, што Лодзь навясціў Вільгельму. Перэд прадстаўнікамі ад жыхароў ён меў мову, у каторай заявіў, што яго місія (пасланніцтва) — ратаваць народы і заводзіць сярод іх мір (згоду). Пасьля прамовы раздадзены былі прадстаўнікам брошур у польскай, расейскай і жыдоўскай мовах з загалоўкам: «Нямеччына, збаўдзіце іх безпраўных народаў».

У Прыбалційскім краі. Як паведамілі «Рев. Вѣстн.», ліфляндскі губернатар разаслаў паветовым начальнікам і паліцмейстэрам цыркуляры загад, каб пачыналі рыхтавацца на выпадак, калі падойдзе прыказ ачысціць губерню перад нспрыяцелем. Паводле гэтага загаду пры атходзі расейскага войска рэквізуюцца рагатая жывёла, коні, перавозныя прылады, пошыр і спажывчыя прыпасы, пад'ездныя чыгункі на фабрыках, машыны на заводах і фабрыках, калі ўласнікі дабравольна іх ня вывезлі, станкі, матэрыялы, медзяныя частцы машын, каторыя нельга вывезці, алюмініевыя і алавяныя вырабы і рэчы, сукно, скура і цукер. Пажаданым ёсць даць жыхаром магчымасць паспешна сабраць збожжэ і вымалаціць яго, а затым рэквізаваць. За рэквізаваную жывёлу, коней і перавозныя прылады плата адбываецца грашма. Павінны быць забраны, калі будзе загадана, цэрковныя званы. Сьвінны павінны быць вывезены, а калі гэтаго ня зроблена, забіты, прычым ўласніку выдадуць стасоўны квіт, па катораму ён можа атрымаць грошы. Належыцца зніштажаць пры немагчымасці вывезці запасы збожжа, сена, бульбы, а такжэ і фабрычныя прылады, могучыя паслужыць на карысць неспрыяцелю. За скошэнае поле ўласнік атрымлівае плату як за збожжэ. Аб разьмеры знішчэнага збожжа на пню выдаецца пасведчэнне валаснога старшыні пры двух панятых. Хаты і інвэнтар астаюцца ў цэласці, калі толькі ня могуць быць выкарыстаны дзеля ваеннай патрэбы. За збожжэ, астаючыся на пню, плата выдавацца ня будзе. У пакінутых нашым войскам районах могуць аставацца жыды, кабеты хрысціянскай веры і мужчыны маладзей 18 і старэй 45 год. Мужчыны ўзростам ад 18 да 45 год, не пакінуўшы дабравольна загражэнага району, будуць забраны ў рабочыя

каманды. У кожнай сялібе, гаспадарцы або фабрыцы павінны быць пакінуты мужчыны маладзей ці старэй ад прызыўнога ўзросту. Нямечкія самалёты. Швейцарскія газеты паведамілі, што ў Нямеччыні пабудаваны самалёты, каторыя падыймаюць 20 чалавек і ўзброены 4 кулямётамі і 1 рэвольвернай гарматай. Міны на Белым моры. Глаўнае упраўленне вадзяных дарог паведаміла паражныя таварыствы, што на Белым моры паявіліся плаваючыя міны. Мейсцовыя ўласці ў Архангелеску прымаюць меры асыярожнасці.

Падмога працай.

С кожным днём расьце лік ахвяр вайны, а поруч з гэтым расьце і патрэба грамадзкай помачы ім. Галодных трэба накарміць, бяздомным — даць прытулак. Дзеці і старыя, хворыя, слабыя і няздольныя да працы — ўсе яны маюць права вымагаць помачы грамадзянства на ўвесь час ліхалецця, помачы на доўгі час — і тады, калі вайна скончыцца: хто можа згадаць, ці давадзецца ім вярнуцца ў родныя хаты, ці знойдуць цэлымі будынкі і дабро? Але грамадзкая падмога харчамі, адзежай, кватэрай ды грашмі, добрая для іх, ня можа здаволіць людзей, каторыя маюць здаровыя рукі і каторым гордасць чалавечча не пазваляе есці хлеб дарма: ім трэба даць работу — заработак. Вось, гэта і ёсць той другі спосаб памагач ахвярам вайны, спосаб, каторы мае надта вялікую вагу. Усім здаровым работнікам, усім, хто дуж, трэба даць працы: яны маюць права на яе. Усе камітэты і таварыствы павінны звярнуць сваю увагу на тое, каб не марнаваліся сілы людзей. Пацярпеўшым ад вайны, калі яны здаровы і здатны да рабо-

ты, трэба даць спосаб сваімі рукамі здабываць сабе кусок хлеба. Гэтак перад намі дзеве дарогі, па каторых павінны йсці нашае грамадзянства, маючы на мэці залечываць раны, што робіць народу вайна. На іх клічэ нас і аткрытае нідаўна ў Вільні «Беларускае Таварыства помачы пацярпеўшым ад вайны» Аб яго мэтах і спосабах працы мы ўжо пісалі. Цяпер скажам колькі слоў аб тых варунках, пры каторых таварыства гэтае здолее дайсці да сваіх мэт.

Першы і найважнейшы варунак — тое, каб да працы таварыства прылажыло сваю руку чым больш людзей. Вялікі край — Беларусь: чужы-чужы не з Італіянскае каралеўства будзе, — ды адных толькі беларусоў, ня лічычы расейцоў, палякоў, жыдоў і інш., жыве тутак ня менш, як 9 мільёноў душ! Яны адны, каб дружна ўзяліся, здалелі бы пракарміць усіх, каго вайна, адарваўшы ад роднаго кута, закінула да нас. Мала гэтаго: і работа на гэтым абшары найшла-бы для ўсіх, што шукаюць у нас гасьціны, знайшла-бы скрось, бо-ж вядома, колькі рабочых рук малоцянца цяпер ня цэпам, а іншай прыладай — прыладай сьмерці... На іх мейсцо павінны стануць новыя грамадзяне зямлі нашай

Усе аддзелы Таварыства (а іх ўжо бадай, ці не каля дзесятка будзе!) павінны — апрача помачы стравай, адзежай і кватэрай — наладзіць у сябе і падмогу працай. І гэта ня трудна зрабіць, калі ўспомнім, што ў нас-жэ ёсць 5—6 губерній, каторых вайна йшчэ мала зачэпіла. Ніхай толькі ў кожным мейсцы, дзе ёсць аддзел Таварыства (а дзе німа, трэ хутчэй аткрыць), члены яго не баяцца, што у іх мо' спачатку карысці пакажэцца не шмат: добра, калі ў кожным аддзеле вышукваюць работу хаця для некалькіх душ, — і гэта ўжо будзе падэтка для грамадзянства, катораму

многа йшчэ цяжкіх мінут суліць будучына..

Г. Б.

Мана.

(Пісьмо у Рэдакцыю).

У № 27 газеты «Przyjacieł» з дня 2 ліжня 1915 г. ў артыкуле «Rusini» непадпісаны аўтор развадзіцца аб украінскім народзі. Апісаўшы прыроду Украіны і ўспомніўшы яе мінуўшчыну с часоў з'яднаньня с Польшчай, ды слаўны горад Кіеў, — той пан далей так пішэ: «Русины-українцы аднаго паходжэня з русінамі галіцыйскімі. Называюць люд гэты Маларусамі, да каторых ізноў падобны беларусы, каторыя займаюць частыя губерній Вітэбскай, Магілёўскай і Мінскай».

Я хацеўбы звярнуць увагу чытараў на нікчэмны спосаб барацьбы польскіх націаналістоў з рукамі беларускім. Артыкул газеты «Przyjacieł» — добры прыклад для гэтаго. Каб зніштожыць рух беларускі, націаналісты хапаюцца мань, фальшу найчысьпейшаго, думаючы, што гэтым удала атуманіць народ наш і прыцягнуць яго на свой бок..

«Вас, Беларусоў, — кажуць яны, — ёсць толькі крыха: у Вітэбскай, Магілёўскай і Мінскай губ. Вы даўнейшых успамінаў гістарычных блізка што ня маеце, бо ня мелі свайго царства, не ўпраўлялі сабой самі, ня мелі сваей асаблівай цывілізацыі, — значыць: школ, унівэрсытэтоў, сваей літэратуры, — а ў апошніх часах прынялі мову і цывілізацыю расейскую. Мова ваша — гэта мова людовая, бо баяры вашы ўжо даўно з верай каталіцкай прынялі і культуру польскую і сталіся палякамі. Дык ціж ня лепей і вам пайсці за іх прыкладам — прыняць культуру і народнасьць польскую?»

Во якога вываду хочэцца аў-

А ЯНА...

Гэткім шчырым каханьнем яе атуліў,
З гэткай ласкай глядзеў ў яе сумныя вочы,—
Як і сонце ня туліць расквечаных ніў,
Як і зоры людзям не ўглядаюцца ў ночы!

Так пясціў, так галубіў галубку, яе,
Так цяпіў сваім сэрцам сіročым ёй грудзі,—
Як і маці ня песьціць дзіцэ—як спаўе,
Як і вогнішчэ ззябнутых грэці ня будзе!

Столькі песень над песьнямі ёй я напеў,
Столькі думак злагіў аб ёй важных, таёмных,—
Як і бор гэтак з ветрам шумець не шумеў,
Як і воек гэткіх дум не злагіў для патомных!

Гэткі у сэрцы сваім збудаваў ёй пасады
І такую ўзлажыў ёй с каханьня карону,
Як і неба з зямлёю на божы загад
Не прыдбаюць такіх ні кароны, ні трону!

Так уславіў яе ў славу сонца і зор,
Так маліўся дзень, ноч к ёй мальбою нябёсоў,—
Як і мудрасьць не ўславіць ўсёсьвету пра-
стор,
Як і каня ня моціцца ў летку да росоў!

Утварыў з яе шчасьце з-над шчасьцёў сваё—
Чарадзейную княжну з аповесці дзіўнай,
І пад ногі ёй кінуў жыццё сваё ўсё...

А яна?... А яна была толькі... дзяўчына!..
Янка Бунала.

Вільня 7/VII—1915.

ПЯТРУСЬ.

I

Летнія сонцы толькі што звярнула с паўдня. Была гэтая гарачыня, што, здаецца, каб трохі паляжаў на пяску бяз руху, дык бы спёкся. Нідзе нікога не было відаць. Уся жывёліна пахавалася, хто куды мог; толькі каровы стаялі ў рацэ па самае бруха і не пера-

стаючы круцілі хвастамі, ды высока недзе ў гары дырхкалі жаваранкі...

У гэту самую пару, па дарозі, каторая вяла ў сяло Боркі, йшло двое людзей.

Папэрадзі йшоў невялічкі хлопчык, гадоў трынаццаці-чатырнаццаці, й нёс у руках кашэлік з ягадамі. Глянуўшы на хлопчыка, ўсякі-б зразу сказаў, што гэта сіраціна: кашулёнка яго была ўся ў дзірках і паразрываная, як кажуць: «лата на латі, а ў латі дзірка». Закасаньне па калені штаны выстаўлялі на паказ гэтыя чорныя ногі, што здалёк здавалася, быццам ён у чаравіках. Лыдкі былі ў цукотках, с каторых цекла кроў. Але с-пад старой, вялізарнай шапкі выглядывалі чорныя бліскучыя вочы, каторыя ні адной мінуты не маглі пабыць спакойна—не туды, дык сюды, а яны ўсё бегалі; відаць было, што хлапец быў бойкі.

Сьледам за хлопчыкам, апіраючыся на крывулю, цюпкаўся дзед, паднімаючы за сабой цэлую хмару пылу. Гэта быў адзін с тых дзядоў, каторыя, як кажуць, прайшлі агонь і вяду і ўсё-ткі плачучы і бядуюць, што ім кепска жыць, што ўсе іх абіжаюць, што німа ў іх нічога. Адзеты ён быў ў доўгую зрэбную капоту, а за плячыма вісела зашмальцаваная торба.

— «Дзед, дзядуля, сядзьма трэшкі, я надта ўтаміўся, спацеў! Далібог, не дайду да вёскі!»—адазвайся хлопчык да дзеда.

— «Дармо, Пятрусь, скоро дойдзем... Вунь, бачыш хатку з белымі ваконцамі: гэта хатка твай цёткі... Бачыш?.. Вунь, дзе гэта высокая бязрозка стаіць»,—паказваў дзед сваей крывуляй.

— «Бачу, дзядуля, бачу... А цётка будзе злосная, ці не?»

— «Не, Пятрусь, цётка добрая, лепшай нават і ня трэба. Вот, паглядзіш, якая яна. Толькі ты, Пятрусь, не дурэй, а то яна ня любіць дураўных дзяцей!»

Пры гэтых словах Пятрусь нахмурыўся, насунуў брыль на самыя вочы і пабег наперад, моцна стукаючы нагамы па пяску. Ды ён чахаючы, быццам як машына, падняў гэткі пыл, што дзеда саўсім і не відаць стала.

— «Пятрусь! Ах ты гіцаль! Што ты робіш?.. Пачакай, пачакай... вот ты ў цёткі гэ-

так падурэй — яна табе пакажэ, дзе ракі зімуюць!»

Але Пятрусь гэтак спадабалася быць машынай, што ён нават і ня чуў, як дзед крычаў, і далёка ўжо апынуўся.

Падыйшоўшы к Пятрусь, дзед пацягнуў яго за вуха і, нічога не сказаўшы, паціскаў далей, сморгаючы носам і моцна плючы.

— «Ну й хлапец, ну й хлапец», барматаў ён сабе пад нос—«вот будзе вісяльнік».

Прайшоўшы паміж жыта і звярнуўшы ў бок, яны ўвайшлі ў вёску. С-пад адной падваротні выскачыў быў сабака, але мусіць яму не хацелася брэхачы, бо ён пастаяў, разавіўшы рот, ды зноў палез пад падваротню. Пятрусь хацеў шпурнуць паскалкам, але дзед штурхануў яго ў патыліцу, і ён, скрыўшы галаву, пацягнуўся наперад. Прайшоўшы йшчэ трохі вуліцай і звярнуўшы ў нейкі завулак, яны падыйшлі к невялікай хатцы, дзе жыла Пятрусьева «Цётка».

Ня ўспелі яны зайсці на двор, як на іх кінуўся вялікі чорны сабака і, каб дзед не замахаў крывуляй, дык бы мусіць Пятрусь лыдкі былі пакусаны.

— «Пашоў вон, Лыска... на-на-на... Ах, каб ты здох! Пашоў вон!» — закрывала на лыску нейкая баба, ідучы з агароду і нясучы ў прыполе траву.

— «А... вот ніспадзяванне госяці,—загаварыла яна тонянькім голасам,—«а мае-ж вы міленькія, аткуль гэта вас Бог нясе?.. Гэтакая гарачыня, Божа мой міленькі».

Лыска, бачучы, што гаспадыня ня гоніць гасцей вон з двара і не скуе іх, як, бывала, чужых сьвіней, і сам пачаў іх абнюхаваць, а на пасьледак стаў на задніе лапы і лізнуў Пятрусь ў нос.

— «Ну, дык пойдзем у хату», — казала «цётка»—«вы мусіць і есці хочэце. Пайдзем, Васілёк», — звярнулася яна да дзеда, а пасля атчыніўшы дзьверы ў хату, стала высіпаць траву с прыпала ў цэбар, што стаяў каля ганку, і, натаптаўшы повян цэбар, зацягнула яго ў сенцы!

II

Цяпер пакуль што, пакінем іх у хаці, а самі паглядзім, хто такія гэты дзед і Пятрусь і чаго яны прайшлі да «цёткі».

тору артыкулу: ён з сёл выбіваецца, каб умаліць і падарваць значэнне беларускага адроду ў вачах несвядомых простых людзей. — Ён не ўспамінае аб беларусах Віленскай і Гродзенскай губ., бо іх ужо лічыць «сваімі». Усе яны ўжо молюцца і ад бяды сяка так разумець, або й гавораць па польску, а нават называюць сябе «польскай веры».

«Аб беларусах праваслаўных — дык і ўспамінаць німа чаго, бо яны прынялі мову і цывілізацыю расейскую!».

«Вы, беларусы, ўжо неадродзіцеся, бо праваслаўныя з вас прылучацца да расейцоў, а каталікі — да палякоў. Дык дарэмна надзея піонэроў справы беларускай. Гэта так ужо судзіў Бог і людзі.»

Такія думкі крыюцца ў артыкуле «Rusini» ў газэці «Przyciel».

Не, «прыяцелю». Калі хочаш быць папраўдзі прыяцелям народу, то фальшам вачэй яму не запягивай. Пішы так, як ёсць. Бо народ наш слухае людзей, але свой розум мае. Ён відзіць, на чьей старане праўда, і ад «прыяцеляў» такіх с пагардай адвернецца: ён цвёрда трымаўся заповедзі сваіх прадзядоў, і духоўнай спадчыны па іх — мовы сваёй простаі — не папусьціць у крыўду і ня кіне цяпер, як не кідаў даўней, якбы не стараліся «прыяцелі» з абозу нацыяналістоў вырваць беларусу гэты скарб яго адвечны — дарма! Ён быў беларусам і будзе беларусам. Любіў сваю «простую», «мужыцкую» мову і любіць будзе, тым больш цяпер: народ ужо пачынае гардзіцца сваёй мовай, ня стыдацца праць усім светам прызнацца, што ён беларус. Ён хоча для сваёй мовы беларускай роўных правоў з усімі славянскімі мовамі.

Такім паном «прыяцелям», што сваю газэту раскідаюць між нашымі народамі, каб маной яго атуманіць і абрыдзіць усё яго роднае, — хацелася сказаць з Бурч-

ком: «А скінь скурку, дабрадзею, бо зубкі відаць!»

Праўдарэз.

Мінск 6 VII 1915 г.

Маленькі Фэльтон.

Звычайнае здарэнне.

Я радзіўся, і дух генія чакаў ўжо мяне; а праз два годкі, калі я першы раз стаў на нагах, дух генія увыйшоў у нутро маё разам з цукеркам, каторы дала мне у той час матуля. Вось дзеля чаго ясна будзе усім, калі я скажу, што найгоршы і вечны той вораг для мяне, хто скажа, што я дурны. На абарону ад гэтага слова я пушчаю ў ход усе пяць чужых сваіх. Слова дурны — шкло на зуб, табака на рану, гэта мая хвароба. Але я па сваёй геніяльнасці разкумаю, што кожны вораг мае свайго ворага, і вось ад хваробы сваёй я нашоў лекаства:

Я стаў паэтам.

— Чалавек не знае аб пачатку і канцы жыцця, ён знае толькі «паўтарэнне», «тое самое». Кожнае «я» ёсць частка «таго самаго», яно паўтаралася і неведомыя сколькі паўтарыцца. Чалавек ня можа даваць «новаго», бо не мае свайго «я», інакш земля бы стала яму песнай, ён стаў-бы гразіць Богу. Справядлівы Бог даў кусок жыцця чалавеку і той яго жыве, варочаючы языком з боку на бок. І што чалавеку болей трэба? На што, напрыклад, свінні рог?

Так тлумкае мая ліра, апавешчаючы свет аб маім аткрыцці, а я, глядзячы свой буграваты лоб, чакаю, калі ахне свет, калі зніме ён мне шапку-невідімку і прычэпіць велізарныя скрыдлы.

Славы, славы!

Як пасыла селядца, пячэ мяне смага па славе; я чакаю яе з дня на дзень. Але свет маўчыць, як магіла.

О, Гэрострат! зайздрую я табе, бо, якбы там не было, але ты жыўш і жыць будзеш вечна. Ты дабіўся свайго. Ты маіш сваіх вучняў — маленькіх Гэрострацікоў... — Цьву! Цьфу! — пачаў я плюць на свет, каторы стаяў на стала перада мной круглы, спаперы пусты у сярэдзіне на дрэўлянай хісткай ножцы.

Тут увыйшоў брат і згледзіўшы мой занятак, дурнем мяне абвясціў. І, ці павярэце, я маўчаў сцяўшы зубы, нос уткнуўшы у першую падкруціўшуюся кнігу, бо ведаў добра, што калі назавеш шаўца шаўцом, то ён паче нажом порне, а скажы старому, што ён стары, то плакаць будзе і г. д.

А тым часам у кнізе (гэта быў зборнік пагаворак, дзе адбіваецца народная мудрасць) я прачытаў: Дурнем радзіўся, дурнем памрэш. Лукаш Нехлемяжы.

Мяжы.

Кінь вокам на увесь абшар зямлі: Вось хату шчыльна абыйшлі Парканы з гострымі цывекамі, Пасыпанне бітым шклом. Глядзі — ў прасторах за сядом Мяжамі Падзелены на нівах каласы, Ідуць канаўкі праз ласы, І стопудовыя гранічныя каменныя Сярод лугоў безкрайных заляглі. Шнуры штыхоў па ўсёй зямлі Гараць, як дзікае хаценне, На гасударствоў рубяжы. Глядзі: паўсюль мяжы.

Нязмерны вольныя прасторы Святой зямлі, — а чалавек Мяжы, ірвы, тыны рабіў за векамі.

Хаваўся ў іх, як ліс у норы, І жыў пужліва сам — адзін, Дрыжаць, як лісьціцы асіны, Злослівы, безсэрдечны, хцівы, Такі зрадлівы, Для ўсіх чужы, зусім чужы. Вакол яго — платы, мяжы.

Пабач, што робіцца за гэтымі платамі!

Ў надмернай працы гіне тут Галодны і абдэртны люд, Каторы моцнымі рукамі Стварыў усе багацтвы на зямлі: Цравёў ён скібы на раллі, Ён рэйкі пралажыў чыгунак, Заводаў коміны падняў у выш нябёс,

А сам даўно сляпы ад сьлёз І ўжо забыўся аб ратунак.

Глядзі: па ўсёй зямлі святлой Широкай хваляй залатой Без краю блішчэ збожжа морэ, Цвітуць лагі, шумяць лясы... Так многа ёсць паўсюль багацтва і красы,

А людзі нішчупца у голадзе, у зморы

Ад беднаты, ад цемнаты, Бо скрозь — мяжы, бо скрозь — платы.

М. Богдановіч.

1914 г.

3 Беларусі і Літвы.

3 Віленшчыны.

Апавешчэнне. Па загаду Глаўнакамандуючага арміямі Паўночна-Заходняга фронту, жыхары мужчыны дзвінскага ваеннага округу, узростам ад 18 да 50 год абавязаны, па загаду адміністрацыйных ўласцяў, выпушчыць інжэнерную работу вызваную варункамі ваеннага часу, ў пунктах, у якіх загадаюць ваенныя ўласці, пры-

«Дзед», або «Васілёк», як яго назвала баба, быў прасцысенкі жэбрак. Ён вёсцы Борках яго ўсе добра ведалі, а ў Мацея Рагуля, куды ён цяпер зайшоў, ён быў за свайго чалавека, асабліва дзеля таго, што жонка Мацея — Алена натто шкадала Пятруся і ўсё хацела, каб ён астаўся ў іх жыць на заўсёды, бо ён нават нейкі сваяк быў Алені, — як кажуць, «дзісятая вада па кісялі». Але Мацей казаў, што гэтых работнікаў як Васіль можна знайсці сколькі хочеш; ён не любіў, каб у яго дарам хлеб елі.

Радзіўся Васіль ў ваднай вёсцы з Мацеям — у Борках. Разам жылі малые, разам усюды хадзілі і ездзілі, — толькі Васіль пайшоў жыць адной дарогай, а Мацей — другой. Яшчэ, бывала ў школы настаўнік не раз гаварыў Васілю: «Ай, Васіль, Васіль, што с цябе будзе, як ты будзеш вялікі?» Яно й праўда: хто дурэў? — Васіль Лабук. Хто чарніла разліў? — Лабук, і ўсе Лабук і Лабук. Не раз яго білі і на каленкі стаўлялі — нічога ні замагала. Так ён нічога й не наўчыўся ў школе. За тое ў вёсцы, на волі, які ён быў спрытны. Палезці яблыкаў накаліцаць у чужым садзі, агуркоў нарваць, пабіцца з кім, вераб'ёў падаставаць с-пад стрэхі, — на гэта ён быў першы майстэр.

Жыў ён гэтак да сямнаццаці гадоў. Пасыла — памёрла маці, бацька стаў піць гарэлку, а сам Васіль, ня меўшы ніякай работы, валандаўся каля вуглоў, ды дражніў сабак. Дома начаваў рэдка: ўсё бытцым недзе на работу хадзіў, — а куды, чаго, дык ніхто й ня ведаў.

Але вось, аднаго дня ў вёску Боркі прыехаў вурэднік с прыставам, паміж іх сядзеў Васіль Лабук з звязанымі рукамі. Прыбег стараста, назбіралася людзей, усёроўна, як на кірмаш; нават стары жыхар Шмоль, на што ўжо стары й храмы, і той прыйшоў, выставіўшы наперад свой доўгі гарбаты нос.

— Чэй это парэнь? — спытаў прыстаў у грамады, паказуючы на Васіля Лабук, і так злосна паглядзеў на людзей, што ўсе аж атэпціліся далей, а бабы дык нават сталі хвацца за мужчыны.

Маўчаць усе, толькі стараста, выйшоўшы наперад, цярабіць у руках шапку і лыпае вачыма на прыстава.

— Стараста! Слышыш?.. Понял вапрос? — Гэта, паночак... хлопца гэтот.. ён был... ён, гаворыць, сірата... — плутаўся стараста, ня ведаючы, што яму казаць і чаго прыстаў ад яго хоча.

— Фамілія яго? — зноў закрываў прыстаў. — Вараваць умеяце, умеіця й адвечаць!

— Лабук, паночак... Васіль Лабук, — казаў стараста, скрыва пагледачы на прыстава.

— Харашо! — сказаў прыстаў і, сеўшы на прызбе, ён палажыў на каленых нейкую кніжку і пачаў пісаць. Доўга нешта пісаў. Пасыла ўстаў... кашлянуў і, абвёўшы ўсіх вачыма начаў:

— Гэтот парэнь абвінаецца ў вараўстве, я саставіў пратакол... Паслухайце, а патам распышыцясь.

Людзі, бачучы, што ён ужо не крычыць, падыйшлі бліжэй і сталі прыслухівацца, што ён будзе чытаць.

Прыстаў яшчэ раз кашлянуў, пасыла смаргануў носам, пачухаў патыліцу і пачаў: «Учора вечарам ў вёсцы Гарбулэх, у красьцяніна Івана Гарбудзёнка празашла пагража коні. Хазяін паслаў у дагонку і вараў паймалі ў мястэчку Паграбоўшчыня, каторыя аказаліся Язэп Жук і Васіль Лабук. Аб чом і састаўляю гэтот пратакол для прыўлячэння віноўных к наказанню судом».

— Цяпер распышэцясь, — закончыў прыстаў.

Але адзін стараста толькі і ўмеў пісаць, і ён нейкімі крывулямі набарсаў ў тым мейсцы, дзе яму прыстаў ткнуў пальцам, — «Стараста Цупік».

Пасыла гэтаго Васіля Лабук не паказваўся ў вёсцы Борках гадоў дваццаць — трыццаць. Дзе ён быў, што ён рабіў — ніхто не знаў і ня ведаў. Вярнуўся ў вёску сваю абшарпаны ўвесь, апшмуляны, ў нейкай доўгай сівай бравёрцы, з нейкай чырвонай латкай на плечы. Ніхто с пачатку й ня верыў, што гэта Васіль Лабук і нават ніхто не хапеў пусскаць яго ў хату. Адзін толькі Мацей Рагуль зжаліўся над ім і пусціў к сабе. Але і ў Мацея ён доўга ня жыў: пабыў нешта з год, а пасыла пайшоў бадзяцца па сьведзі. Знайшоў недзе хлопчыка — гэтага самага Пятруся, што цяпер з ім прыйшоў, — і цягаўся

з ім з вёскі ў вёску. І вось толькі цяпер уведаўшы, што Пятрусь нейкі сваяк Алены, Васіль падумаў пакінуць яго ў Мацея, а пасыла — каб і самому як небудзь астацца ў яго, бо натто ўжо яму не хацелася цягацца с торбамі. Бо, як ты не кажы, а ўсё-ткі лепей быць ў цёплай хаці, чым цягацца па холадзі.

І вось за гэтым-то ён і прыйшоў к Мацею.

III

— А мой ты Пятрусь, — казалі Алена, ўвёўшы Васіля й Пятруся ў хату, — «якіе-ж гэта твае ножкі, гэта-ж яны ўсе ў крызі. Бо-жухна міленькі! Ты ж мусіць і есці хочыш?»

— Не, я трошкі ягад зьёў — тут яшчэ ў кашаліку трошкі ёсць, адазваўся Пятрусь, паказуючы на свой кашалік.

— Ах, ты, маё дзіцятка дарагое! Ведаеш што, Васіль: дакуль ты будзеш цягацца па сьведзі, астанься ты лепай у нас — няўжо мы не пражывём? Сям'я ў нас не вялікая: мы, ды двое дзяцей... Вось я пагавару з Мацеям.

— Добра-б было, матачка, — патакнуў галавою Васіль: я й сам даўно аб гэтым думаю. Але як Мацей? Ці-ж захочэ ён узяць мяне?

Якраз у гэты час забрехаў Лыска і на двор узбегаў сам Мацей, вязучы воз сена. Алена выбегла ў сенцы, а за ёю пацупкаўся й Васіль, стогнучы і кашляючы.

— А-а-а! — загаварыў Мацей, убачыўшы Васіля, — вась ні думаў ні гадаў, браце, што цябе Бог прынясе!.. Ну, якжэ жывеш? Што ты нешта стогнеш? Якжэ Пятруськ маіцца? Дзе ён дзеўся?»

— Ой кепска, Мацейка! Стары ўжо я: не магу ні хадзіць, нічога... рукі балаяць, ногі, кашаль нейкі напаў; хоць лажыся ды ўмірай, гэтак кепска прышлося, — і Васіль сіпатым голасам стаў кашляць.

— Ну, што-ж ты будзеш рабіць — воля Боская!.. Ну, дык што-ж... пойдзем у хату, ўжо болей па сена ні паеду: там яшчэ дзьве капы асталіся, дык заўтра прывязу.

— Алена, а Янука йшчэ німа? — звярнуўся ён да жонкі.

— Я тут, тата! — крыкнуў з гумна хлопец, гадоў чатырнаццаці, толькі трошкі большы за Пятруся, і, як бачыш, апніўся каля бацькі.

С. Бірыло.

(Далей будзе).

чым кожны пакліканы на работу за сваю працу будзе атрымліваць у суткі, апрача казенных харчоў, плату грашмы ў такім разьмере: просты работнік—1 р. 50 к., землякоп—2 р., каваль—2 р. 50 к., цесьля—3 р., за аднаконную фурманку з работнікам—3 р. 75 к. і за параконную фурманку з работнікам—5 р. 50 к. (харчоваць коні павінен работнік на свой рахунак). Кабеты будучы атрымліваць па 90 кап. у дзень. Хто не захочэ пайці на гэтыя работы, [тыя будучы карацца штрафам да 3000 р. або да 3 мес. турмы ці крэпасці.

Падпісаў: Глаўны начальнік даўбінскага ваеннага округу інжэнер-генерал князь Туманов.

15 ліпеня паводдуг гэтага аб вешчэньня паклікана жыхароў мужчын г. Вільні.

Кантроль прыежджаючых у Вільню. На Віленскім вакзале пры ўходзе ў залы I, II і III класы ўстаноўлены памешчэньня, у якіх будучы знаходзіцца дыжурныя жандармы з кніжамі для запісі прыежджаючых. Перш-наперш жандармы будучы правяраць у падарожных пазваленьні на право ўезду ў Вільню, пасьля чаго будучы пускаць падарожных у горад. На прыбываючых без належнага пазваленьня будучы списывацца пратаколы, пасьля чаго будучы іх атпраўляць с паваротам туды, адкуль прыехалі. Для ўходу з гораду на вакзал і на пляцформу ніякіх пазваленьняў ня трэба, за тое будучы іх вымагаць з вакзалу у горад. Парадак такі да гэтаў яшчэ ня быў завядзены.

Проці жыдоўскіх газэт. «Рэч» паведамляе, што ў Вільні закрыты ўсе жыдоўскія газэты.

Забарона праджы кvasу. Віленскі паліцмейстэр загадаў паліцыі забараніць продаж кvasу непадальск ад станцыі Паўночна-Заходняй і Палескай чыгункі.

Штраф. Губэрнатар аштрафаваў віленскага аўтэкара Руткоўскага на 1000 руб. або 2 месяцы арышту за продаж спірту без пазваленьня.

Крываўка. С прычыны пашырэньня у г. Ашмянках паміж жыхарамі дызэнтэрыі (кываўкі), губэрнатар звярнуўся к гарадскому ўпраўленьню, каб яно не адкладаючы пабудавала заразны барак для хворых.

3 Міншчыны.

Проці халеры. Начальнік віленскага округа дарог выдаў такі загад: «С прычыны абвешчэньня Мінскай губ. небаспечнай ад халеры, ўласьнікі паравых і непаравых караблёў плаваючых па р. Прыпяці і Бярэзіні ў граніцах Мінскай губ., павінны не адкладаючы выпайніць вымогі: 1) правілоў для недапушчэньня пашырэньня халеры і чумы па ўнутраных водных шляхах, уцвярджэньня Найвышэй установаў камісіяй і 2) абавязываючых пастановаў аб забеспэчэньні догляду і лячэньня хворых на караблэх, аб устраві і утрымліваньні санітарных каят на пасажырскіх караблэх і др. правілоў.

Халера. «Бабр. Кур.» паведамляе, што ў Бабруйску 6 ліпеня быў адзін выпадак халеры.

Ад прыезду у Баранавічы. Па Палескіх чыгунках апавешчэна, што м-ка Баранавічы з акаліцамі кругом на 10 верст па загаду Вярхоўнага Глаўнакамандуючага далучэна да забароненых мейсцоў, прыежджаць у якія можна толькі па асаблівым пазваленьні.

Бура. У паўдзённых паветах мінскай губ. бура з ліўнем знішчыла пасевы і агароды. Пярэнь забіў 15 душ. Узялося колькі пажароў.

Патайныя браваркі выкрыты: у мястэчку Давід-Гарадку, мажыск. пав., і ў урочышчы Росу-

на—Поляна, барысаўск. пав. Віноўнікі арыштованы.

3 Варшавы ў Мінск пераведзены да часу лодзінскі і варшаўскі аддзелы Азоўска-Донскага банку. Апрача таго пераводзяцца ў Мінск варшаўскі аддзел Міжнароднага банку.

„Баракі“ для ўцекачоў. Апошнім часам наплыву ўцекачоў у Мінск абольшыўся. Усе ўцекачы размешчаны ў школьных памешчэньнях. Цяперка гарадзкі камітэт маніаца пабудавач для ўцекачоў асаблівае памешчэньне „баракі“ на зімні час болей-меней на 1000 душ, каб такім чынам ачысьціць школы, у якіх нездоўга пачнуцца заняцця і с каторых некалькі заняты для ваенных патрэб.

3 вяселья! (Ад нашага карэспандэнта). На станцыі Жытковічы, мажырскага павету, мінскай губ., 5 ліпеня быў такі выпадак: на адной пулявой будцы было вяселье. А 1 гадзіне ночы госьці разышліся. Адна кучка гасьцей ішла па чыгунцы. Калі яны падходзілі пад станцыю на ўстрэчу ім ішоў ваенны поезд. Яны зыйшлі с тае пуціны на другую і ня звярнулі увагі, што і па тэй пуці, на каторую яны зыйшлі, ішоў з заду за імі паравоз. Не пасьпелі яны іх пачуць, калі аказаліся ўсе пад калясамі паравоза. Зарэзалі 8 душ, а двое пакалечылі і іх павязьлі у Пінск у бальніцу.

3 Лепельшчыны, вітэбск. губ. (Ад нашага карэспандэнта). Надовічы над Лепелем і яго акаліцамі паднялася страшэнная бура з градам, каторы паніштоўваў палыны пасевы, сады, агароды; забіта многа дробнай жывёлы, як авечак, сьвінней; патапілася шмат кароў, каторыя, шукаючы ратунку, кідаліся у возера; вокны не ўдалелі ні ў воднай хаці. Велічына граду даходзіла да курнага яйца, а вагою—да аднаго фунта, на т знайшлася некалькі градзін, што важылі па 3 ф. Дужэ прыкрае ўражэньня робіць горад, як у яго ўежджае: замест пасеваў—голая збітая земля, дрэвы бяз лісьця, зусім як у восень. Самыя старыя людзі ня помнюць нічога падобнага.

Колькі днёў таму назад выгарада мяст. Шукіліна, вітэбскай губ. Вакзал ст. Сіроціна уцалеў.

На прошлым тыдні у вёсцы Чаўнышках, лепельск. пав., было 2 выпадкі халеры; зробілі дзынфэцыю, і пакуль што больш ніхто не захварэў.

Сініца.

3 усіх старон.

Скліканьне Дзяржаўнай Думы і Рады. Апавешчэны Указ Гасудара аб скліканьні Дзяржаўнай Думы і Рады 19 ліпеня 1915 г.

Новыя міністэрствы. Урад прыняў праект аб наладжэньні міністэрства здароўя. Так сама ходзяць чуткі аб наладжэньні ў бліжэйшым часі міністэрства, каторае будзе займацца дастаўкай патрэбных рэчэй для арміі.

Расейская заграўнічная таргоўля. Ад 1 студня да 14 чэрвеня с. г. вывезена з Расеі за граніцу тавароў на 72,700,000 руб., а летась за гэты час было вывезена на 610,400,000 р.

Новая мільярдовая пажычка. Рада міністроў прыняла праект міністра фінансоў аб новай пажычцы у 1 мільярд рублёў.

Спіс жывёлы і збожа. У звязку с праектам наладжэньня ваенна-харчэўнай павіннасьці выстаўлена на чародзі праект аб агульным у імперыі спіс жывёлы і збожа.

На раненых. Рада міністроў асыгнавала петраградскаму гарадскому ўпраўленьню 1 мільён руб. на расходы, звязаныя з апекай над раненымі, а такжэ 6,558,000 Чырвонаму Крыжу на утрымлі-

ваньня яго установаў і прыдбання патрэбных рэчэй.

Рэвізія Паўдзённа-Заходніх чыгунак. Прэсдацель камісіі рэвізуючай Паўдзённа-Заходніх чыгункі выслаў абшырны рапарт у Петраград аб выніках рэвізіі на гэтай чыгунцы. Рэвізія пацвярдзіла шмат блягіх безпарадкоў, аб каторых камісія вядзе сьледства.

Рэвізія пашпартоў. Па загаду начальніка Паўдзённа-Заходніх чыгунак на ўсіх станцыях вывешэна прыказ, паводдуг каторага дакумэнт усеіх асоб павінны пераглядаць жандармы.

Забарона высьмеіваць. Кіеўская адміністрацыя забараніла паказываць у кінематографах выпадкі з нямецкага ваеннага жыцьця і выстаўляць на сцэнах куплеты, карыкатуры і сцэны, зневажальныя пануючых асоб дзяржаваў, што ваююць з Расеяй, асабліва аўстрыяцкага цэсара.

Назад у Галіччыну. „Кіеўская Мысль“ паведамляе, што выйшоў загад аб паваротнай высылцы за граніцу тых галічанскіх жыдоў, каторых пры атступленьні з Галіччыны расейцы забралі і выслалі ў ўсходнія губерні Расеі. Цяперка адміністрацыя шукае спосабоў, якім парадкам выслаць гэтых жыдоў з Расеі назад у Аўстрыю.

Забаронена вывозіць з Расеі за граніцу валенкі.

Забаронена жыдам скупляць жывёлу па ўсёй валынскай губерні. Аб гэтым паведамляе „Вол. Жыцьне“.

Забаронена па загаду фінляндзкага генерал-губэрнатора вывозіць с Фінляндзіі золата, ў поўным гэтаго слова значэньню.

Павалічэньня акцызу на сернікі. Рада міністроў пацвярдзіла праект міністра фінансоў аб павалічэньні акцызу на сернікі (запалкі).

Скліканьне сабору. „Нов. Вр.“ піша, што ізноў у Синодзі паднялі справу аб скліканьні сабору і аб рэфармі прыходуў (парафіяў).

Сэмінарысты у вышэйшых вучэльнях. Міністэр асьветы пазволіў прымаць у унівэрсытэты і іншыя вышэйшыя вучэльні сэмінарыстоў с праваслаўных духоўных сэмінарыяў, скончыўшых навуку IV—VI клас без прыдатковых экзамінаў с курсу гімназіі.

Новазначэны обер-пракурор сьв. Синоду—як пішуць „Бирж. Вѣд.“—стараецца аб змені назвы „обер-пракурор“, як не расейскай,

на болей падходзячую напр. „міністэр духоўных спраў“, або „глаўноупраўляючый справамі праваслаўнага духавенства“.

Перавозныя фабрык. З Варшавы і Равкі с прычыны недахвату апалу і блізаьці ваенных змаганьняў, перавозюцца у глыб Расеі фабрыкі і заводы, што вырабляюць рэчы, патрэбныя для арміі.

Па загаду валынскага губэрнатора, жыхары некаторых мейсцоў ўладзімірскага, луцкага, крэмянецкага, дубенскага і старокастанціноўскага паветоў павінны заразжэ змалаціць збожэ і прадаць казыне запасы збожа, сена і лішнюю жывёлу. Невыпаўняючых гэтаго загаду будучы цягнуць к атаку.

Па загаду Варшаўскага губэрнатора, жыхары левага берагу Віслы на ўсход ад лініі Блоне—Тарчын—Гроец павінны сабраць с поля збожэ да 15 ліпеня. Варшаўскі обер-паліцмейстэр абвешчае, што жывёла, коні і перавозныя прылады, не вылучаючы аўтомабілі, калі ня будучы да 8 ліпеня перавезены на правы бераг Віслы, дык будучы зрэквізаваны.

Рэдактар-Выдавец

І. Луцвіч.

Вышла з друку

Першая беларуская кніжка да набажэнства

над **ВОН Z НАМІ** з духоўнай апрабатай

У гэтай кніжцы ёсьць усе найпатрэбнейшыя у жыцьці каталіка набажэнствы, літаніі і мадлітвы і 14 песьняў. Кніжка аздобляна 30 абразкамі.

Цэна кніжкі на звычайнай паперы без аправы 20 кап., у аправе 30 к., на лепшай паперы без аправы 30 к., у аправе 50 к.

На перасылку дадаць яшчэ 10 кап. — Глаўны склад у рэдакцыі „Віетаруса“, Вільня, Віленская вул. № 18.

У горадзі ПОЛАЦКУ новооткрытая

БЕЛАРУСКАЯ КНИГАРНЯ

Спасская вуліца дом Бакаева

СУЛІЦЬ ПОУНЫ ВЫБОР БЕЛАРУСКІХ КНІЖЭК ПРЫЙМАЕ ПАДПСКУ НА УСЕ БЕЛАРУСКІЕ ЧАСОПІСІ.